

Til: Nærings- og fiskeridepartementet

Fra: Norsk Bergindustri

Oslo, den 29 juni 2023

Critical Raw Materials Act (CRMA) – innspill fra Norsk Bergindustri

Innledningsvis vil Norsk Bergindustri understreke at vi ønsker det nye EU forslaget til råvareforordning om kritiske råvarer velkommen. Å nå våre egne klimamål, herunder målene i den europeiske Green Deal, vil kreve en betydelig økning i bruken av mineraler og metaller. Fremover vil forbedring av Europas tilgang til kritiske mineraler og metaller være avgjørende for å sikre strategisk autonomi og levere den grønne omstillingen. Norge er godt posisjonert for å bidra, med erfaren utvinnings- og prosessindustri samt reserver av metaller og mineraler som er uunnværlige for den grønne omstillingen. Norges mineralpolitikk må utvikles i nært samarbeid med EU og bidra til å sikre konkurransekraft og økt selvforsyning i Europa.

Våre innspill og kommentarer er som følger:

Regjeringen har nylig fremlagt sin mineralstrategi. EUs råvareforordning forventes implementert neste år. I sitt forslag har EU vært tydelig på å definere måltall for egen utvinning og prosessering. Samtidig setter de klare mål for varighet på tillatelsesprosesser (utvinning/prosessering). Norge har ikke utarbeidet lignende måltall ("benchmarks") i sin mineralstrategi, noe vi mener er en svakhet. Vi oppfordrer norske myndigheter til å tenke bredt når de skal kutte i tillatelsesprosesser; fra reguleringsplan, undersøkelsestillatelse, utslippstillatelse og driftskonsesjon. Det blir etter vår mening svært viktig for Norge å knytte seg tettere opp mot EU og USA i tiden fremover.

I det foreliggende utkastet til CRMA mener vi at prioriteringen av enkelte kritiske og strategiske prosjekter vil føre til betydelige forsinkelser for de som er ekskludert fra virkeområdet. Dette punktet er spesielt viktig, siden en eventuell utelukkelse av ikke-kritiske og ikke-strategiske råvarer kan bety at behandlingstiden av tillatelser ikke fortsetter som i dag, men at prosjekter som ikke står på listen potensielt blir skadelidende. Det er derfor viktig for Norge at angitt(e) myndighet(er) får en reell kapasitetsøkning. Videre er det viktig at også Norge snarlig utarbeider lister over kritiske og strategiske mineraler. Disse må være dynamiske.

Norges mineralpolitikk må utvikles i nært samarbeid med EU og bidra til å sikre konkurransekraft og økt selvforsyning i Europa.

Et sentralt spørsmål er om Norge vil være på innsiden, eller utsiden. Vi mener CRMA bør inkluderes i EØS-avtalen slik at Norge inkluderes i Europas råvare mål. Norge ligger godt an med vårt samarbeid om energi og klimaendringer, det bør også inkludere mineraler.

Finansieringsordninger og økonomisk risikoavlastning

The Critical Raw Materials Act har ingen dedikert finansiell mekanisme på EU-nivå for å støtte nye prosjekter. Medlemsstatene er i stedet gitt statsstøttefleksibilitet under det midlertidige [krise- og omstillingsregelverket](#) i sammenheng med Russlands krig mot Ukraina.

For Norges del er det viktig å følge opp mulighetene for hurtig etablering av et statlig selskap/fond (økonomiske virkemidler) som ble skissert gjennom mineralstrategien. Det er et sterkt behov for risikoavlastning i alle ledd fra kartlegging av mineralressurser til investeringer i industrielle anlegg for utvinning, separasjon og videre prosessering av mineralressursene. Risikoavlastning i tidlig fase er viktig for å realisere mineralprosjekter. Dagens støtteordninger, som for eksempel grønn plattform og Innovasjon Norges ordning for innovasjonsprosjekter i næringslivet (IPN) er lite egnet for mineralnæringen og tilhørende norske verdikjeder. Det er behov for nye risikoavlastende virkemidler både for kartlegging av kritiske mineralforekomster og ved investeringer i industriell produksjon.

Samtidig er det viktig at definisjonen av hvilke råvarer som defineres som kritiske og/eller strategisk viktige ofte er relatert til utvikling i teknologi og samfunn, og vil endre seg over tid. Dette tilsier at virkemidler som skal bidra til å øke tilgangen til strategisk viktige råvarer bør innrettes slik at de gir en effekt for flest mulige mineraler. Etablering av nye verdikjeder for utvinning, separasjon og prosessering og produksjon av mineraler og metaller vil være avhengig av statlig risikoavlastning.

I tillegg anbefaler vi norske myndigheter å undersøke om det er mulig og om det er fordelaktig å ta del i et mulig fremtidig suverenitetsfond, og i alle tilfeller sørge for at:

1) Norge har mulighet til å støtte prosjekter på lik linje med EU-land som kan dra nytte av EU-fondet og at statsstøtteregelelene ikke er til hinder for dette.

2) Norske midler må stilles til rådighet for å sikre norske interesser.

Vi må ha både et regelverk som er likeverdig, og kapasitet til å ivareta egne interesser.

CRMA skal gi støtte til produksjonsanlegg for clean tech-prosjekter i Europa og EØS-land.

For å understøtte et tettere samarbeid med norske CRM-leverandører, mener vi at fremtidig EU-lovgivning med EØS-relevans bør muliggjøre tilskuddsordninger for utvinnings-/anrikningsprosesser.

Mangel på slike tilskuddsordninger kan forsinke eller potensielt hindre tilgang til en sikker forsyning som er akkurat her i EUs egen bakgård. Med dagens markedspriser er noen av CRM-ene ikke kommersielt levedyktige å utvinne. Enkelte selskaper vil trenge tilskudd for å fortsette, spesielt i et høykostland som Norge, som opererer blant de høyeste ESG-standardene internasjonalt, noe som åpner for ansvarlig og miljømessig bærekraftig gruvedrift. President von der Leyen understreket i sin tale til WEF i Davos 17. januar 2023 at EU vil gi målrettet støtte til produksjonsanlegg i strategiske verdikjeder, for å motvirke flytterisiko fra utenlandske subsidier. Vi vil oppfordre til at prosjekter i EØS-land, inkludert Norge, tas med for vurdering for slik økonomisk støtte.

Handelspolitikk

EU og USA har etablert en felles arbeidsgruppe om Inflation Reduction Act (IRA) for å koordinere arbeidet med grønn omstilling og bærekraftige verdikjeder. Dialogen mellom EU og USA kan føre til at EU forhandler om egne ordninger for markedsadgang, for eksempel innenfor kritiske råvarer og batterier. Norske myndigheter må arbeide aktivt for at Norge kan ta del i EUs ordninger eller forhandle tilsvarende ordninger med USA.

Mål for produksjonskapasitet

Etter kommisjonens forslag satte CRMA mål for produksjonskapasitet for kritiske råvarer og strategisk viktige teknologier. Det er avgjørende at norsk produksjonskapasitet kan defineres under de foreslåtte europeiske målene, for å unngå at Norge havner i konkurranse med tredjeland om gjenværende markedsandel. I denne sammenheng er det positivt at kommisjonen har angitt begge forslagene som EØS-relevante. I den videre prosessen ber vi norske myndigheter følge opp at Norge er definert på en god måte, og ikke behandles som et tredjeland i praksis. Skal vi nå EU's ambisiøse mål, må vi også ha tilsvarende langsiktig fokus på verdikjedene for foredling og prosessering av Europas råvarer.

Tidsrammer for gjennomføring

CRMA vil trolig tre i kraft i EU-landene før de eventuelt trer i kraft i Norge etter vurdering av EØS-relevans. Vi anbefaler at norske myndigheter jobber aktivt for å unngå at norske prosjekter faller på etterskudd sammenlignet med prosjekter basert i EU-land. Status for norske aktører som avventer implementering i EØS bør avklares i best mulig grad, bl.a. med hensyn til muligheter for deltakelse i ulike europeiske fora og muligheter for å søke om prioritert prosjektstatus.

Avsluttende ord

Det er svært viktig at arbeidet rundt norske posisjoner i den videre EØS prosessen allerede nå samkjøres effektivt med både Kommunal- og distriksdepartementet (Plan- og bygningslov) og Klima- og miljødepartementet (Forurensningslov mv), slik at Norge ikke sakker akterut i den videre implementeringen. Samtidig er det viktig at det videre arbeidet med regjeringens mineralstrategi og ny minerallov kobles tett på CRMA. Norge må ikke miste momentum her. For øvrig viser vi til vårt vedlagte innspill til EU kommisjonen.

Med vennlig hilsen,

Anita Helene Hall, Generalsekretær

Vedlegg: Critical Raw Materials Act (CRMA) – feedback from Norwegian Mineral Industry